

Doporučení veřejné ochránkyně práv k nenávisným projevům na internetu

---

A. Úvod

Útočné slovní projevy, které podněcují, podporují či šíří nenávisť vůči určité skupině osob nebo jednotlivci, jsou neblahým fenoménem dnešní doby. Bývají vyvolány předsudky a stereotypy, přičemž důvodem nenávisi může být barva pleti oběti, její národnost, etnická příslušnost, pohlaví, sexuální orientace nebo identita, náboženské vyznání, víra, světonázor, věk, zdravotní postižení atd. Zřejmě nejviditelnější jsou takové nenávislé projevy v on-line podobě v nejrůznějších diskusních fórech a v komentářích na sociálních sítích.

Vzhledem k rozvoji technologií se zmíněné útočné projevy velmi snadno a rychle na internetu šíří, mohou působit na velké množství lidí a negativně ovlivňovat jejich uvažování a chování, což považuji za velmi nebezpečné. Domnívám se, že pokud nebudeme na nenávislé útoky adekvátně reagovat a ideálně se jim také snažit předcházet, mohou postupně přerůst v mnohem závažnější, předsudky motivované fyzické násilí. Veřejnost by si měla uvědomit, že i na internetu platí právo, že svoboda projevu, jíž se autoři nenávislných komentářů často zaštiťují, má své hranice, a pokud tyto hranice překročíme, můžeme se dopustit protiprávního jednání.

V rámci pravomocí, které mi byly svěřeny zákonem o veřejném ochránci práv,¹ nemohu zasahovat do činnosti orgánů činných v trestním řízení (policistů, státních zástupců, soudců) a do jejich rozhodování. Právě orgány činné v trestním řízení jsou přitom těmi, které se často v rámci své praxe s nenávislnými projevy setkávají a mohou je potírat. Otázka nenávislných projevů však souvisí také s prosazováním práva na rovné zacházení a ochranou před diskriminací či s přestupkovým právem, což už jsou oblasti, v nichž mohu aktivně působit.

Vzhledem k tomu, že on-line nenávisť je jedním z problémů, které mě mimořádně znepokojují, snažila jsem se v posledních letech hledat způsoby, jak v rámci své působnosti přispět k jeho řešení.² Na základě sesbíraných poznatků jsem se nyní rozhodla vydat **doporučení podle § 21b písm. c) zákona o veřejném ochránci práv.**

B. Shrnutí doporučení

- (1) Sjednotit databáze trestné činnosti.

Adresáti: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Nejvyšší státní zastupitelství

- (2) Provést analýzu souvisejících přestupkových věcí.

Adresát: Ministerstvo vnitra

- (3) Provádět analýzy související judikatury.

Adresáti: Ministerstvo vnitra, Nejvyšší státní zastupitelství

---

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Shrnutí aktivit, které jsem na daném poli podnikla, blíže v části C. tohoto doporučení.

- (4) Zajistit stejnou úroveň ochrany zranitelných skupin před trestnými činy z nenávisti v rámci trestního zákoníku.

Adresát: Ministerstvo spravedlnosti

- (5) Zorganizovat celostátní kampaň k on-line nenávisti s cílovou skupinou žáků základních a středních škol.

Adresát: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

- (6) Posílit vzdělávání orgánů činných v trestním řízení ohledně problematiky trestné činnosti z nenávisti.

Adresáti: Policejní prezidium České republiky, Ministerstvo spravedlnosti, Nejvyšší státní zastupitelství, Nejvyšší soud, Unie státních zástupců, Soudcovská unie, Justiční akademie

- (7) Pamatovat na zařazení tématu do výzkumů Institutu pro kriminologii a sociální prevenci.

Adresát: Institut pro kriminologii a sociální prevenci

- (8) Podporovat vývoj nástroje pro vyhledávání nenávistných komentářů na sítích.

Adresáti: Ministerstvo vnitra, Policejní prezidium České republiky, Grantová agentura České republiky, Technologická agentura České republiky

- (9) Propagovat on-line formulář pro podávání trestních oznámení na Portálu občana.

Adresát: Ministerstvo vnitra

- (10) Upravit webové stránky Ministerstva vnitra v částech týkajících se extremismu a předsudečné nenávisti.

Adresát: Ministerstvo vnitra

C. Jaké aktivity jsme v oblasti nenávistných projevů podnikli?

Od roku 2016 jsme já a moji kolegové uspořádali některé aktivity související s nenávistnými projevy, případně jsme se na některých akcích podíleli. O jaké počiny se jednalo?

- Sbírali jsme informace o související právní úpravě a o aktivitách realizovaných v dané oblasti jak na vnitrostátní, tak na mezinárodní úrovni.
- Účastnili jsme se odborných akcí v České republice i zahraničí.
- O zkušenostech a problémech v dané oblasti jsme komunikovali s nevládními organizacemi, které se zaměřují na pomoc různým zranitelným skupinám obyvatel (proromské organizace, organizace pomáhající uprchlíkům, obětem trestné činnosti atd.).
- Komunikovali jsme také s některými státními orgány. Například jsme se zajímali, zda Rada pro rozhlasové a televizní vysílání dostává podněty nahlašující porušení

některých ustanovení zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání³ (týkající se zákazu utvrzování stereotypních přestupků a podněcování k nenávisti) a případně jakým způsobem tyto řeší.

- V lednu 2018 jsme vytvořili informační leták „*Nenávistné projevy na internetu*“, který radí, jakým způsobem lze řešit projevy nenávisti, s nimiž se setkáme v on-line prostoru.⁴
- Průběžně jsme se také zabývali (v rámci vymezených kompetencí veřejného ochránce práv) souvisejícími individuálními podněty, které nám zaslaly oběti nenávistných útoků. Sdělovali jsme, jaké existují možnosti obrany, odkazovali na pomoc orgánů činných v trestním řízení či na pomáhající organizace, hodnotili, zda konkrétní případ nenávistného projevu⁵ mohl představovat diskriminaci zakázanou antidiskriminačním zákonem.⁶
- Průběžně jsme komunikovali s komisařkou Evropské unie Věrou Jourovou a sledovali zejména pokroky, kterých se podařilo dosáhnout v rámci Kodexu pro boj s nelegálními nenávistnými projevy šířenými on-line (Code of Conduct on Countering Illegal Hate Speech Online). Jedná se o dohodu, kterou v květnu 2016 uzavřela Evropská komise s několika IT společnostmi (Facebook, Microsoft, Twitter, Youtube),⁷ jejímž cílem je zajistit, aby společnosti adekvátně reagovaly na hlášení závadného internetového obsahu ze strany svých uživatelů.⁸
- Tématu nenávistných projevů jsme v březnu 2018 věnovali jednu z diskusních skupin kulatého stolu, na němž se každoročně setkáváme se zástupci nevládních organizací a diskutujeme vybrané otázky z oblasti boje proti diskriminaci. Hovořili jsme o související právní úpravě, možnostech obrany před nenávistnými projevy a rovněž jsme s účastníky řešili případové studie.⁹
- V dubnu 2018 jsme uspořádali pracovní jednání s klíčovými aktéry v dané oblasti (tehdejší policejním prezidentem, ministrem vnitra, vládní zmocněnkyní pro lidská práva, nejvyšším státním zástupcem, komisařkou Evropské unie). Na jednání jsme se bavili o aktuálních problémech a také rozebírali možná řešení do budoucna. Všichni zúčastnění považovali nenávistné projevy za velmi nebezpečný úkaz. Shodli jsme se

3 Ustanovení § 32 odst. 1 písm. i) a písm. c) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

4 Leták je dostupný na https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Letaky/Nenavistne-projevy.pdf.

5 Zmínit lze například kauzu nenávistných výroků tiskového mluvčího bytového družstva na adresu Romů, kterou jsem prověřovala a dospěla k závěru o diskriminaci ve formě obtěžování. Bližší informace ve zprávě o zjištění diskriminace ze dne 16. listopadu 2017, sp. zn. 3868/2016/VOP/JV, dostupné z <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/5578>.

6 Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů.

7 Později se připojily ještě Instagram, Google+, Snapchat a Dailymotion.

8 Bližší informace o Kodexu a monitoringu jeho dodržování jsou dostupné například na https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/eu-code-conduct-countering-illegal-hate-speech-online_en.

9 Podklady z kulatého stolu jsou dostupné na https://www.ochrance.cz/dalsi-aktivity/archiv-vzdelavacich-akci/?tx_odcalendar%5Buid%5D=261&cHash=98343fb4533db774b24c1ba042be3f70.

například na potřebě zlepšit statistiky trestné činnosti z nenávisti, posílit vzdělávání odpovědných orgánů, zaměřit se na prevenci u dětí od co nejútlejšího věku či upozorňovat na úspěšně prošetřené případy protizákonných nenávistných projevů.¹⁰

- O roli základního a středního vzdělávání v předcházení nenávistným projevům jsme v březnu 2019 diskutovali na kulatém stole „Vzděláváním k toleranci“ se zástupci z řad pracovníků Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále také „MŠMT“), Agentury pro sociální začleňování Úřadu vlády České republiky (dále také „Agentura“), České školní inspekce, nevládních organizací či s řediteli škol a krajskými školskými koordinátory prevence.¹¹
- V červnu 2019 jsme se setkali se zástupci Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR). Hovořili jsme, mimo jiné, o vzdělávacím programu ODIHR ke zločinům z nenávisti pro státní zástupce (Prosecutors and Hate Crimes Training, PAHCT), do něhož se před časem rozhodlo zapojit i Nejvyšší státní zastupitelství České republiky (dále také „NSZ“).¹²
- V červnu 2019 jsme také zahájili výzkum související judikatury. Oslovili jsme okresní soudy se žádostí o poskytnutí rozhodnutí vydaných v rámci trestních řízení, v nichž se rozhodovalo o trestných činech s nenávistnou pohnutkou spáchaných v on-line prostředí. Požádali jsme o rozhodnutí vydaná v období leden 2016 až červen 2019. Shromáždili jsme celkem 47 rozhodnutí, která splňovala nastavená kritéria. Hlavní závěry jsme shrnuli ve výzkumné zprávě.¹³
- V říjnu 2019 jsme spolu s Ústavním soudem a Nejvyšším státním zastupitelstvím uspořádali celodenní odbornou konferenci „Nenávist na internetu“, která byla určena zejména pro policisty, státní zástupce a soudce.¹⁴

D. Doporučení

Vnímám, že od roku 2016, kdy jsem se začala tématem intenzivněji zabývat, došlo k některým pozitivním změnám a posunu v řadě dílčích souvisejících oblastí. Zmínit lze například skutečnost, že Nejvyšší státní zastupitelství opakovaně deklarovalo, že považuje on-line trestnou činnost z nenávisti za jednu ze svých priorit a soustavně upozorňuje na potřebu důsledně se na problém zaměřovat.¹⁵ Ministerstvo vnitra (dále také „MV“) zase

---

10 Blíže také tisková zpráva „Jak bránit nenávisti na internetu“ ze dne 3. dubna 2018, dostupná z <https://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2018/jak-branit-sireni-nenavisti-na-internetu/>.

11 Materiály z kulatého stolu jsou dostupné na https://www.ochrance.cz/dalsi-aktivity/archiv-vzdelavacich-akci/?tx_odcalendar%5Buid%5D=291&cHash=628c2e76231b3136732776d991c8a8ec.

12 Podrobnosti o vzdělávacích programech organizovaných ODIHR pro jeho členské státy jsou k nalezení na webových stránkách <https://www.osce.org/>.

13 Výzkumná zpráva je dostupná na webových stránkách ochránce www.ochrance.cz v sekci Diskriminace – Výzkum, případně pod sp. zn. 47/2019/DIS/PŽ v Evidenci stanovisek ochránce na <https://eso.ochrance.cz/Vyhledavani/Search>.

14 Materiály z konference jsou dostupné na https://www.ochrance.cz/dalsi-aktivity/archiv-vzdelavacich-akci/?tx_odcalendar%5Buid%5D=309&cHash=b38a2aea725c8eff14ec833cb856a719.

15 Například *Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2017* (textová část) ze dne 18. června 2018, 4 NZN 601/2018, dostupná z http://www.nsz.cz/images/stories/PDF/Zpravy_o_cinnosti/2017/Zprava_o_cinnosti_za_rok_2017.pdf.

změnilo označení svých pravidelných čtvrtletních a výročních zpráv o extremismu.¹⁶ V názvu se nově objevuje vedle slova „extremismus“ rovněž „předsudečná nenávisť“. MV tak připomíná důležitý aspekt, tedy že daný typ trestné činnosti nemusí nutně páchat jen extremisté. Častěji se také setkáváme v médiích s informacemi o potrestaných případech nezákonných nenávisných projevů, což také dává veřejnosti důležitý signál, že takové případy existují, nejedná se o něco smyšleného a že pachatelé se musejí zodpovídat ze svých skutků.

Tak jako v každé oblasti, i na poli předcházení a postihu nenávisných projevů stále nalezneme spoustu prostoru pro zlepšení a změny. Z toho důvodu jsem se také rozhodla vydat podle § 21b písm. c) zákona o veřejném ochránci práv **soubor doporučení** směřovaných zejména odpovědným státním orgánům.

D.1 Sjednotit databáze trestné činnosti

Adresáti: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Nejvyšší státní zastupitelství

V současné době existují v České republice tři vzájemně nepropojené systémy shromažďující statistické údaje o trestné činnosti. Takovými údaji jsou například skutková podstata, pod kterou je trestný čin podřazen, místo a čas spáchání činu, podrobnější informace o pachateli (věk, sociální postavení, příslušnost k některé subkulturě atp.) a jeho pohnutkách, o oběti trestného činu, o druhu a výši uděleného trestu atp. Jeden ze systémů, v nichž se určité údaje shromažďují, je policejní, další dva systémy mají na starosti státní zastupitelství a Ministerstvo spravedlnosti (dále také „MŠP“). Jednotlivé systémy se vzájemně odlišují, nesledují stejné údaje. Za tuto nesoudržnost a nepropojenost Českou republiku v minulosti kritizovala například Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI).¹⁷

Vláda svým usnesením č. 407 ze dne 22. května 2017 schválila Akční plán národní bezpečnosti, který obsahuje několik opatření navržených Auditem národní bezpečnosti. Jedním z důležitých opatření je „propojení statistik kriminality, aby bylo možné dohledat a analyzovat průběh jednotlivých řízení“ a „rozšíření dostupnosti statistických dat o kriminalitě“. Od ministra vnitra jsem se dozvěděla,¹⁸ že byla k řešení dané otázky ustavena pracovní skupina složená ze zástupců Ministerstva vnitra, Policie České republiky, Ministerstva spravedlnosti, Nejvyššího státního zastupitelství, Vězeňské služby, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci a Rejstříku trestů. Skupina navrhla vznik nového agendového informačního systému napojeného na základní registry, ve kterém by se evidovaly údaje o trestním řízení. MV by se mělo stát jednotným gestorem celého systému. Teprve po analýze současných statistických informačních systémů, zpracování návrhu nového systému, legislativní analýze a analýze finančních a dalších nákladů má dojít k případné tvorbě nového systému.

16 Zprávy jsou dostupné na <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx>.

17 Zpráva ECRI Česká republika (pátý monitorovací cyklus), schválená dne 16. června 2015, dostupná z <https://rm.coe.int/fifth-report-on-the-czech-republic-czech-translation-/16808b5663>.

18 Dopis ministra vnitra Jana Hamáčka ze dne 12. března 2018, č. j. MV-35004-2/OBP-2019.

Propojení a zřehlednění zdrojů dat tak, aby bylo možné zachytit průběh trestních řízení od prvotní práce policie přes činnost státního zastupitelství až po fázi probíhající před soudem (aby bylo možné propojit statistické údaje o určitém trestném činu z jednotlivých fází řízení), považuji za nezbytné pro hledání a přijímání potřebných opatření nejen v boji s nenávisnými trestnými činy, ale obecně s jakoukoli trestnou činností. Chápu, že vytvoření jednotného funkčního systému jistě není věcí jednoduchou, apeluji však na MV, MSp a NSZ, aby si uvědomily důležitost tohoto opatření a ve spolupráci s dalšími zapojenými subjekty vyvinuly veškeré možné úsilí pro to, aby byl jednotný systém co nejdříve vytvořen. Bude nezbytné stanovit podrobný harmonogram prací a důsledně jej dodržovat. Zároveň by bylo vhodné, aby se u nového systému rovněž počítalo s jeho zpřístupněním veřejnosti (v anonymizované podobě).

D.2 Provést analýzu souvisejících přestupkových věcí

Adresát: Ministerstvo vnitra

Některé případy on-line nenávisných útoků jsou řešeny v rámci přestupkových řízení obecními úřady obcí s rozšířenou působností. Zřejmě nejčastěji se může autor nenávisného komentáře dopustit přestupku proti občanskému soužití podle zákona o některých přestupcích.¹⁹

Někdy se v médiích setkáme s informací, že byl určitý případ nenávisného projevu, původně prověřovaný pro podezření ze spáchání trestného činu, policejním orgánem nebo státním zástupcem odložen a odevzdán k projednání přestupku. Objevují se i situace opačné, tedy že kauza řešená v přestupkovém řízení se překloupila do řízení trestního. Není mi známo, že by existovala nějaká analýza případů internetových nenávisných projevů řešených v rámci přestupkových řízení, podrobnější průzkum četnosti těchto případů, charakteristik pachatelů a obětí, druhu a výše udělovaných trestů, regionálního rozložení kauz, průběhu řízení (včetně otázky postupování případů z trestních do přestupkových řízení a naopak) atp.

Domnívám se, že taková analýza v České republice velmi chybí. Podrobnější zmapování přestupkových řízení by bylo jistě užitečné pro zjištění toho, co funguje a co nikoliv, zda se nějakým způsobem liší přístup jednotlivých obecních úřadů k těmto věcem, zda je třeba provést nějaké legislativní či aplikační změny, případně metodicky usměrnit činnost jednotlivých orgánů, které dané kauzy řeší. Doporučuji proto Ministerstvu vnitra, aby v co nejkratší možné době provedlo (ve spolupráci s jednotlivými obecními úřady obcí s rozšířenou působností rozhodujících o podezření ze spáchání přestupků) podrobnou analýzu případů on-line nenávisných projevů, které byly řešeny v rámci přestupkových řízení, ideálně za několik let zpětně (například poslední čtyři roky). Výsledky analýzy by mělo MV zpřístupnit veřejnosti a podle nich také zvážit, jaká následná opatření je na daném poli třeba učinit. Samozřejmě bude rovněž užitečné, pokud analýza tohoto druhu bude opakována i v následujících letech, aby bylo možné sledovat vývoj a změny za delší časové období.

¹⁹ Ustanovení § 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

D.3 Provádět analýzy související judikatury

Adresáti: Ministerstvo vnitra, Nejvyšší státní zastupitelství

Již výše²⁰ jsem zmínila, že jsem se v uplynulém roce obrátila na okresní soudy a požádala o zaslání rozhodnutí vydaných v trestních řízeních, ve kterých soudy rozhodovaly o trestných činech s nenávistnou pohnutkou spáchaných v on-line prostředí. Soudy poskytnutá rozhodnutí jsem poté podrobila analýze, v níž jsem se zaměřovala na četnost případů, strukturu pachatelů a obětí, druh a výši uložených trestů, místo, kde se na internetu skutek odehrál atp.²¹

Je mi známo, že stručný (neveřejný) přehled související judikatury již v minulosti zpracovávalo Ministerstvo vnitra spolu s Nejvyšším státním zastupitelstvím a nevládní organizací pomáhající obětem trestné činnosti z nenávisti In IUSTITIA, o. p. s. (dále také „In IUSTITIA“).²² In IUSTITIA rovněž na relevantní judikaturu upozorňuje ve svých pravidelných zprávách o násilí z nenávisti.²³ Podrobnější zmapování trestněprávní judikatury související s internetovými nenávistnými projevy, které by bylo dostupné i veřejnosti, však v České republice doposud chybělo, i proto jsem přistoupila v loňském roce ke zmíněnému výzkumu.

Jsem přesvědčena, že průběžné provádění analýz judikatury je, podobně jako průzkumy zaměřené na přestupková řízení, nezbytné pro přijímání jakýchkoli dalších řešení na poli boje s nenávistnými projevy. Zároveň se domnívám, že je namístě, aby podobné analýzy do budoucna prováděly orgány, jejichž pravidelnou pracovní náplní je (mimo jiné) trestněprávní problematika. Ačkoliv oblast on-line nenávistných projevů úzce souvisí s některými agendami řešenými veřejným ochráncem práv (nejčastěji prosazování práva na rovné zacházení a ochrana před diskriminací), trestněprávní rovina věci do otázek, jimiž by se ochránce běžně zabýval, nespadá. Z toho důvodu ani není v silách a možnostech ochránce provádět pravidelné analýzy, v nichž by se do hloubky zabýval trestněprávními aspekty věci.

Doporučuji tak, aby Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Nejvyšším státním zastupitelstvím a případně také nevládním sektorem (např. In IUSTITIA) začalo provádět pravidelné podrobné analýzy s on-line nenávistnými projevy související trestněprávní judikatury. Tyto analýzy (či alespoň jejich shrnutí) by bylo vhodné zpřístupňovat veřejnosti (na webových stránkách MV, NSZ). Zároveň doporučuji analýzy v pravidelných intervalech (například každé čtyři roky) opakovat.

---

20 V části C. Jaké aktivity v oblasti nenávistných projevů jsme od roku 2016 podnikli?

21 V podrobnostech odkazuji na výzkumnou zprávu dostupnou na webových stránkách www.ochrance.cz v sekci Diskriminace – Výzkum, případně pod sp. zn. 47/2019/DIS/PŽ v Evidenci stanovisek ochránce na <https://eso.ochrance.cz/Vyhledavani/Search>.

22 Vystoupení pracovníka Ministerstva vnitra Mgr. Jana Potměšila na konferenci Nenávist na internetu dne 16. října 2019 v prostorách Ústavního soudu (prezentace z vystoupení dostupná na https://www.ochrance.cz/dalsi-aktivity/archiv-vzdelavacich-akci/?tx_odcalendar%5Buid%5D=309&cHash=b38a2aea725c8eff14ec833cb856a719).

23 Dostupné z <https://www.in-ius.cz/ke-stazeni/zprava-o-predsudecnem-nasilii/>.

D.4 Zajistit stejnou úroveň ochrany zranitelných skupin před trestnými činy z nenávisti v rámci trestního zákoníku

Adresát: Ministerstvo spravedlnosti

Postih trestné činnosti z nenávisti je v rámci trestního zákoníku²⁴ postaven na tzv. trojkolejném systému. Předsudečná pohnutka je součástí základní skutkové podstaty některých trestných činů (typicky se jedná o § 352 – násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, § 355 – hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob a § 356 – podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod). Dále se v rámci tzv. kvalifikovaných podstat u vybraných trestných činů²⁵ objevuje jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. V neposlední řadě je nenávistná pohnutka zařazena jako obecná přitěžující okolnost,²⁶ jež se uplatní v případě, že skutková podstata konkrétního trestného činu neobsahuje zvláštní přitěžující okolnost (kvalifikovanou skutkovou podstatu). Obecná přitěžující okolnost se bere do úvahy při rozhodování o výši trestu ukládaného v rámci základní trestní sazby.²⁷

Napříč uvedeným trojkolejným systémem pak trestní zákoník výslovně chrání osoby napadené z důvodu rasy, etnicity, národnosti, vyznání (nebo proto, že jsou skutečně či domněle bez vyznání), politického přesvědčení, příslušnosti k třídě a příslušnosti k tzv. jiné skupině osob či skupině obyvatelů. Domnívám se, že tak trestní zákoník vytváří disproporci v ochraně jednotlivých zranitelných skupin, když dostatečně nepamatuje na některé skupiny, ačkoliv je chrání antidiskriminační zákon či Listina základních práv a svobod.²⁸ Můžeme zde zmínit LGBT+ osoby, skupiny charakterizované majetkem, sociálním původem, rodem, zdravotním postižením, věkem nebo pohlavím.

Na dané téma jsem v posledních měsících již komunikovala s ministryní spravedlnosti.²⁹ Ta mě informovala, že MSp neplánuje v současné době změnu trestního zákoníku, pokud jde o trestnou činnost z nenávisti. Tutu skutečnost MSp odůvodňuje zejména tím, že současný systém umožňuje výslovně nevytvořit zranitelné skupiny podřazovat pod tzv. jinou skupinu osob či jinou skupinu obyvatelů, a jejich ochrana tedy je dostatečná.

I přes zmíněné odůvodnění MSp se nadále domnívám, že k disproporci v ochraně jednotlivých zranitelných skupin dochází. Je totiž třeba zmínit, že tzv. jinou skupinu osob (či obyvatelů) nenacházíme v rámci výše zmíněného trojkolejného systému na úrovni tzv.

---

24 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

25 Zmínit lze například trestný čin vraždy podle § 140 odst. 3 písm. g) nebo trestný čin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 2 písm. e) trestního zákoníku.

26 Ustanovení § 42 písm. b) trestního zákoníku.

27 Ke koncepci postihu předsudky motivovaných trestných činů také například In IUSTITIA. Zpráva o násilí z nenávisti v České republice 2014 [online]. Praha: In IUSTITIA, o. p. s., 2015. ISBN 978-80-906203-0-8. Dostupné z <https://www.in-ius.cz/ke-stazeni/zprava-o-predsudecnem-nasili/>.

28 Listina základních práv a svobod, publikovaná jako usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, v aktuálním znění.

29 Moje dopisy ze dne 14. května 2019, č. j. KVOP-22678/2019, ze dne 21. října 2019, č. j. KVOP-45809/2019 a ze dne 13. prosince 2019, č. j. KVOP-55648/2019, a reakce ministryně spravedlnosti Mgr. Marie Benešové ze dne 15. července 2019, č. j. MSP-267/2019-LO-SP/2, a ze dne 17. prosince 2019, č. j. MSP-267/2019-LO-SP/4.

kvalifikovaných skutkových podstat. Pokud tak například dojde ke spáchání trestného činu ublížení na zdraví,³⁰ jehož obětí se stala osoba kvůli své rase, etnicitě, národnosti, politickému přesvědčení či vyznání, lze takový čin potrestat skrze kvalifikovanou skutkovou podstatu (a tedy v mezích zvýšené trestní sazby). Spáchání stejného činu z důvodu věku, zdravotního postižení, pohlaví, rodu, sociálního původu, majetkové situace oběti či kvůli její příslušnosti k LGBT+ skupině tímto způsobem (v tomto přísnějším režimu) potrestat nelze.

S ohledem na uvedené tedy opětovně apeluji na Ministerstvo spravedlnosti, aby přistoupilo ke změně dotčené úpravy trestního zákoníku tak, aby se jednotlivým zranitelným skupinám skutečně dostávalo stejné úrovně ochrany před trestnou činností z nenávisti.

D.5 Zorganizovat celostátní kampaň k on-line nenávisti s cílovou skupinou žáků základních a středních škol

Adresát: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

V rámci různých akcí, které jsem měla možnost navštívit nebo je přímo pořádala, se účastníci opakovaně shodovali na tom, že jedním z nejdůležitějších aspektů v předcházení nenávistným projevům je zaměřit se na prevenci od co nejútlejšího věku dětí. Je samozřejmé, že nezastupitelnou úlohu v tomto směru hraje rodina dítěte, to, jaké zásady a vize mu rodiče a další blízcí vštěpují. Důležité je pak samozřejmě také vzdělávání k toleranci vůči odlišnostem v rámci základních a středních škol.

Podle mých poznatků se v České republice na školách na nenávistné projevy specificky zaměřuje jen málo vzdělávacích aktivit. Pověšinou je téma nějakým způsobem včleněno do výuky širších souvisejících problematik (například mediální výchova, multikulturní výchova, etická výchova, výchova k občanství). Rámcové vzdělávací programy, z nichž musejí školy vycházet při tvorbě školních vzdělávacích programů, dávají prostor se tématu nenávistných projevů ve výuce věnovat, konkrétní implementace ale závisí na jednotlivých školách, které jsou v tomto směru značně autonomní. Lze doplnit, že téma nenávistných projevů na internetu se prolíná rovněž s problematikou tzv. primární prevence, jíž můžeme rozumět systém, který na úrovni jednotlivých škol řeší prevenci nežádoucího chování dětí.³¹ Do škol téma někdy rovněž přinášejí různé nevládní organizace prostřednictvím svých projektů a metodických materiálů souvisejících s tématem. Opět však závisí na ochotě jednotlivých škol a vyučujících tyto podklady využívat.

Podnítit zájem žáků, studentů a jednotlivých škol mohou podle mého mínění vhodně nastavené plošné osvětové a vzdělávací kampaně. Z poslední doby lze zmínit Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti organizovanou Agenturou pro sociální začleňování Úřadu vlády

---

30 Ustanovení § 146 trestního zákoníku.

31 Ministerstvo školství zpracovává Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže (aktuální strategie na léta 2019 až 2027 je dostupná z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strategie-a-koncepce-ap-msmt>), vydává metodické materiály k prevenci, primární prevenci koordinuje. Napříč jednotlivými kraji České republiky pak funguje síť krajských školských koordinátorů prevence a metodiků prevence v pedagogicko-psychologických poradnách. Nadto jednotlivé školy zřizují funkci školního metodika prevence.

České republiky, která obsahovala i zajímavé části zaměřené právě do vzdělávacího systému.³² Mnohem známější se ale stala mediální část kampaně, tzv. HateFree Culture.³³

Dále je mi známo, že před několika lety vytvořila Rada Evropy projekt No Hate Speech Movement.³⁴ Národní kampaň jako součást této iniciativy v České republice realizovalo Národní centrum bezpečnějšího internetu za podpory MŠMT. Nejeví se, že by však v České republice tato kampaň byla nějak výrazněji rozšířena a informace o ní se dostala k většímu počtu lidí. Webové stránky kampaně, na něž ani neodkazuje profil České republiky na webu Rady Evropy,³⁵ jsou momentálně nefunkční.³⁶ Například příspěvky na facebookovém profilu, který sleduje aktuálně pouhých 457 lidí, pak působí mnohdy spíše tak, že mohou nenávist vyvolávat, než že by proti ní brojily.³⁷ O žádné jiné vnitrostátní celostátní kampani zaměřené na žáky a studenty, která by osvětlovala související otázky nenávisti na internetu, nemám povědomí.

Domnívám se, že by celé situaci prospělo, pokud by MŠMT jako ústřední orgán státní správy na úseku školství, který má, mimo jiné, za úkol metodicky vést jednotlivé školy, zřetelně deklarovalo, že je dané téma pro ně důležité, a zorganizovalo plošnou kampaň k nenávisti on-line zaměřenou na děti a mladé lidi. Kampaň by mohla žákům a studentům srozumitelnou formou přiblížit nebezpečí internetového prostoru, jak mohou nenávistné projevy na internetu vznikat, šířit se a zraňovat oběti, jak se proti nim lze bránit, jaké jsou právní aspekty problému atp. V rámci kampaně by mohla vzniknout různá videa či vzdělávací materiály, které by posléze mohly jednotlivé školy využívat při své výuce. Bylo by vhodné začlenit například různé besedy a diskuse s odborníky na související témata, které by mohly rovněž inspirovat vyučující v jejich další výuce. Je třeba zajistit mediální pokrytí kampaně (spoty v televizi či rádiu, v tisku) tak, aby se informace o ní dostala k co nejširší veřejnosti. Nezbytnou součástí kampaně by se jistě mělo stát i její vyhodnocení, které bude veřejně přístupné.

D.6 Posílit vzdělávání orgánů činných v trestním řízení ohledně problematiky trestné činnosti z nenávisti

Adresáti: Policejní prezidium České republiky, Ministerstvo spravedlnosti, Nejvyšší státní zastupitelství, Nejvyšší soud, Unie státních zástupců, Soudcovská unie, Justiční akademie

---

32 Projekty Mediální dílna – Místo pro všechny a Mediace ve škole, bližší informace dostupné na <https://www.medialnidilna.cz/> [cit. 2020-01-02] a <https://www.mediaceveskole.cz/>.

33 Bližší informace o HateFree Culture jsou dostupné například na <https://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/zadost-o-informace-k-hatefree-culture-152628/>.

34 Kampaň proti nenávisti cílenou na aktivizaci mladých v boji proti šíření nenávistných projevů zejména na internetu a zvýšení povědomí o lidských právech (bližší na <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign>).

35 Respektive odkazuje na stránky zcela jiné <https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/national-campaigns1>.

36 Bližší na <https://protinenavisti.saferinternet.cz/>.

37 V podrobnostech na <https://www.facebook.com/NoHateCz/>.

Za mimořádně důležité považuji, aby měly orgány činné v trestním řízení (policisté, státní zástupci, soudci) dostatečné povědomí o problematice trestné činnosti z nenávisti a jejich specifikách.

Jak jsem vyrozuměla z komunikace s Policejním prezidiem České republiky,³⁸ vzdělávání policistů o souvisejících tématech má v rámci Policie České republiky na starosti zejména Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy („ÚPVSP“) a Národní centrála proti organizovanému zločinu („NCOZ“). ÚPVSP je metodickým pracovištěm, které reflektuje vzdělávací potřebu ve všech oblastech činnosti policie, zajišťuje i základní odbornou přípravu, jíž musí projít každý nově přijatý policista a která obsahuje, mimo jiné, i modul o extremismu. NCOZ zastřešuje vzdělávání specialistů na extremismus a terorismus (pracovní skupina „Extrem“), kteří se problematice věnují na úrovni NCOZ, krajských ředitelství a územních odborů policie.

Považovala bych za vhodné, kdyby se v rámci vzdělávání policistů problematika trestné činnosti z nenávisti vyčlenila z kategorie extremismu a kdyby vedle specialistů na extremismus a terorismus existovala také samostatná specializace právě na trestnou činnost z nenávisti. Podle mého mínění je třeba rovněž zajistit, aby každý policista (tedy nejen specialisté) uměl s trestnými činy z nenávisti pracovat, aby toto fungovalo od prvotního podání trestního oznámení, k němuž může dojít na různých policejních útvarech. Každý policista by měl znát specifika daného druhu trestné činnosti, umět pracovat s mnohdy zvláště zranitelnými oběťmi takových trestných činů. Je třeba problematiku začlenit do vzdělávání v takové míře, aby uvedené bylo skutečně zajištěno a rovněž důsledně sledovat a vyhodnocovat, zda jsou praxe a přístup policistů v jednotlivých regionech jednotné, případně zda je třeba nějaké metodické usměrnění.

Z předchozí komunikace s Policejním prezidiem České republiky je mi známo, že v roce 2014 uzavřela Policie České republiky s Agenturou pro sociální začleňování Úřadu vlády České republiky memorandum o spolupráci na projektu Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti. Součástí projektu se stala, mimo jiné, školení policistů a tvorba metodických materiálů k trestným činům z nenávisti, které měla na starosti nevládní organizace In IUSTITIA. Pokud se tak ještě nestalo, bylo by podle mého názoru vhodné, aby se například tyto metodiky staly dostupnými napříč jednotlivými policejními útvary, aby je měli k dispozici i „řadoví“ policisté. Ke zvážení je také navázání spolupráce na školeních organizovaných ODIHR, do nichž se v České republice prozatím zapojilo Nejvyšší státní zastupitelství. Vzdělávací akce ODIHR organizuje rovněž pro policisty v jednotlivých členských státech.

Vedle posílení vzdělávání policistů je podle mého názoru také zapotřebí zaměřit se specificky na vzdělávání státních zástupců a soudců, kteří se v rámci své práce setkávají s otázkou trestné činnosti z nenávisti. Doporučuji, aby zastřešující vrcholné orgány (Ministerstvo spravedlnosti, Nejvyšší státní zastupitelství, Nejvyšší soud) důsledně sledovaly činnost soudů a státních zastupitelství v dané oblasti, případně ji metodicky usměrňovaly a spolu s profesními sdruženími (Unie státních zástupců, Soudcovská unie) vytvářely příležitosti

---

38 Dopis tehdejšímu policejnímu prezidentovi genmjr. Mgr. Bc. Tomáši Tuhému ze dne 18. července 2017, č. j. KVO-P-16375/2017, jeho odpověď ze dne 25. srpna 2017, č. j. UPVSP-2816-9/ČJ-2017-9100KR, a také informace z osobního jednání pověřených zaměstnankyň Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Zuzany Benešové a Mgr. Jany Vomelové na Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy dne 28. ledna 2018.

pro další vzdělávání. Vhodné by například také bylo, kdyby Justiční akademie v budoucnu do nabídky svých vzdělávacích akcí a seminářů zařazovala kurzy specificky zaměřené na problematiku trestné činnosti z nenávisti.

D.7 Pamatovat na zařazení tématu do výzkumů Institutu pro kriminologii a sociální prevenci

Adresát: Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Institut pro kriminologii a sociální prevenci (dále také „IKSP“), zřizovaný Ministerstvem spravedlnosti, je jediným specializovaným pracovištěm v České republice, které se soustavně zabývá kriminologickým výzkumem. V plánu jeho výzkumných úkolů na léta 2016 až 2019, zveřejněném na webových stránkách, jsou výzkumy zaměřené do různých sfér. Mimo jiné se v daném plánu objevují také „Kriminologická analýza hate crime“ a „Identifikace a posouzení druhů a trendů kriminality páchané prostřednictvím Internetu (cyber crime), případně dalších sociálních sítí.“³⁹ Zároveň mi není známo, v jaké fázi se aktuálně uvedené výzkumy nacházejí, tj. zda je již IKSP plně realizoval a vyhodnotil.

Těší mě, že si IKSP ve svých výzkumech všímá, mimo jiné, otázek souvisejících s nenávistnými projevy na internetu. Doporučuji, pokud je to možné, aby IKSP při zpracování výše zmíněných výzkumů pamatoval na problematiku on-line nenávistných projevů specificky (tzv. hate speech), sledoval ji jako určitou samostatnou kategorii v rámci zkoumané otázky. Pokud toto nebude (například vzhledem k již nastavené a schválené metodice či kvůli tomu, že již IKSP výzkumy zpracoval) možné u zmíněných výzkumů, doporučuji zařadit samostatně téma do plánu výzkumných úkolů a rozpracovat v dalším období.

D.8 Podporovat vývoj nástroje pro vyhledávání nenávistných komentářů na sítích

Adresáti: Ministerstvo vnitra, Policejní prezidium České republiky, Grantová agentura České republiky, Technologická agentura České republiky

Problémem při snaze monitorovat či korigovat nenávistné komentáře na sítích je bezpochyby jejich velké množství a snadné a rychlé šíření. Užitečnými pomocníky mohou v tomto být tzv. hate trackers – „stopaři nenávisti“, programy konfigurované tak, aby dokázaly na základě zadaných parametrů vyhledávat komentáře s nenávistným obsahem a rovněž tyto například také třídit podle jejich závadnosti.⁴⁰ Díky takovým nástrojům si lze udělat lepší představu o přesném množství závadných komentářů, vyskytujících se například na jednotlivých sociálních sítích, o struktuře jejich autorů, zaměření takových komentářů atp. Domnívám se, že by takový nástroj mohl být dobře využitelný pro práci policistů či Ministerstva vnitra při tvorbě koncepcí a politik na poli nenávistných projevů.

Doporučuji MV a Policejnímu prezidiu České republiky (dále také „PP ČR“), pokud tak doposud neučinily, aby ve spolupráci s akademickou obcí (fakultami informatiky,

39 Podrobnější informace o plánu výzkumných úkolů jsou dostupné na http://www.ok.cz/iksp/v_2016.html.

40 Projekt zaměřený na vyhledávání a monitorování online nenávistných projevů lze z nedávné doby zaznamenat například v činnosti Irské komise pro lidská práva a rovnost. Bližší informace dostupné na <https://www.ihrec.ie/documents/hatetrack-tracking-and-monitoring-racist-hate-speech-online/>.

právníckými fakultami) připravily projekt, který by měl za cíl vývoj nástroje/programu pro vyhledávání a třídění nenávistných komentářů. Grantové agentuře České republiky a Technologické agentuře České republiky pak doporučuji, aby projekty tohoto typu v rámci své činnosti podpořily.

D.9 Propagovat on-line formulář pro podávání trestních oznámení na Portálu občana

Adresát: Ministerstvo vnitra

Podle dostupných informací⁴¹ se Ministerstvo vnitra chystá v rámci usnadnění komunikace s občany zprovoznit v průběhu měsíce ledna 2020 v rámci webové aplikace Portál občana⁴² on-line formulář pro podávání trestních oznámení. Formulář by měl být prozatím zaměřen na oblast trestných činů s nenávistnou pohnutkou, do budoucna (s ohledem na vyhodnocení fungování služby, které by mělo proběhnout po půl roce od spuštění) je možné rozšíření i na další oblasti.

Vítám, že se Ministerstvo vnitra rozhodlo zprovoznit danou aplikaci. Domnívám se, že může zjednodušit a zefektivnit proces podávání trestních oznámení. V případech on-line nenávistných útoků nadto podatel oznámení mnohdy jako stěžejní důkaz předkládá odkaz na příslušné místo na internetu, kde se předmětný komentář nachází. I s ohledem na tuto skutečnost se jeví možnost upozornit na problém prostřednictvím elektronického formuláře jako velmi smysluplná. Důležité ale také je, aby se o možnosti využití formuláře dozvěděla co nejširší veřejnost. Jedině tak bude, podle mého mínění, ve větší míře využíván a bude naplněn jeho potenciál.

Doporučuji proto Ministerstvu vnitra, aby spuštění formuláře náležitě propagovalo. Nabízí se například uspořádání tiskové konference, na níž by MV formulář blíže představilo, rozhovor s jeho autory do médií (televize i tisk), natočení krátkého informačního videa, které by Ministerstvo vnitra umístilo na své webové stránky atp. Nezbytné také je, aby MV pravidelně vyhodnocovalo fungování služby (například každoročně).

D.10 Upravit webové stránky Ministerstva vnitra v částech týkajících se extremismu a předsudečné nenávisti

Adresát: Ministerstvo vnitra

Jak jsem zmínila již výše,⁴³ Ministerstvo vnitra v nedávné době přejmenovalo své čtvrtletní a výroční zprávy o extremismu. V názvu se nyní objevuje vedle slova „extremismus“ rovněž „předsudečná nenávist“. Do textu zpráv byly rovněž zařazeny nové kapitoly, které se

---

41 Vystoupení pracovníka Ministerstva vnitra Mgr. Jana Potměšila na konferenci Nenávist na internetu dne 16. října 2019 v prostorách Ústavního soudu (prezentace z vystoupení dostupná na https://www.ochrance.cz/dalsi-aktivity/archiv-vzdelavacich-akci/?tx_odcalendar%5Buid%5D=309&cHash=b38a2aea725c8eff14ec833cb856a719) a následná e-mailová komunikace pověřené zaměstnankyně Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Jany Vomelové s Mgr. Janem Potměšilem.

42 Dostupné na <https://obcan.portal.gov.cz/prihlaseni>.

43 V části D. tohoto doporučení.

specificky věnují předsudečné nenávisti. Zprávy Ministerstvo vnitra pravidelně zveřejňuje na svých webových stránkách.⁴⁴

Jeví se tak, že Ministerstvo vnitra akcentuje ve své činnosti skutečnost, že trestných činů s nenávistnou pohnutkou se nemusejí dopouštět pouze příslušníci extremistických skupin, za což jsem ráda. Zároveň však vnímám jako problematické, že se na webových stránkách MV na tento posun, určitou změnu vnímání, neupozorňuje výrazněji, přehledněji. Kupříkladu ke zmíněným zprávám o extremismu a předsudečné nenávisti se čtenář dostane přes položky O nás – Bezpečnostní politika – Bezpečnostní hrozby – Extremismus. Až pod poslední položkou pak nalezne odkaz na výroční a čtvrtletní zprávy, kde se již objevuje vedle pojmu extremismus také předsudečná nenávist. Teprve v tomto kroku se tak zájemce dozvídá, že zřejmě došlo k určitému vyčlenění oblasti předsudečné nenávisti a že v pasážích webových stránek může získat i jiné informace než ty, které se týkají specificky extremismu.

Domnívám se, že pokud chce MV skutečně co nejširší veřejnosti předat vzkaz, že trestná činnost s předsudečnou motivací se nemusí týkat jen extremistických skupin, mělo by tak učinit zřetelněji. Doporučuji proto upravit jednotlivé položky webových stránek tak, aby bylo zájemcům jasné, že spolu s problematikou extremismu se v naznačených sekcích webu dozvědí také informace o tématu předsudečné nenávisti.

E. Závěr

Soubor doporučení představuje určité náměty na změny či nové počiny, o nichž se domnívám, že by mohly přispět ke zlepšení situace na poli nenávistných projevů. Při formulaci doporučení jsem vycházela zejména z poznatků shromážděných v posledních několika letech. Nejedná se o vyčerpávající souhrn toho, co by se mohlo či mělo v budoucnu na poli předcházení nenávistným projevům a jejich postihu udělat. Uvítám, pokud adresáti doporučení, jimž také tento souhrn zasílám, přijdou s vlastními návrhy, jak situaci zlepšit a společnými silami se podaří nebezpečný fenomén dnešní doby alespoň zmírnit, když ne přímo odstranit.

Brno 27. ledna 2020

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(doporučení je opatřeno elektronickým podpisem)

---

44 Dostupné z <https://www.mvcr.cz/ministerstvo-vnitra-ceske-republiky.aspx>.